

Hyvät kuntajohtajat ja hallitusten puheenjohtajakollegat,

Pyydän teitä käsittelemään TE-palvelut uudistuksen myötä kuntien vastuulle siirtyvien työvoimapalveluiden järjestämistä Päijät-Hämeessä kuntienne ja kaupunkienne hallituksissa alla olevien kysymysten pohjalta vielä toukokuun aikana. Tavoitteena on, että voisimme kerätä tiedon alueen kuntien ja kaupunkien hallitusten näkökannoista 26.5.2023 pidettävässä puheenjohtajafoorumissa.

TE24 palvelut -uudistuksen alueellisella toimeenpanolla on kiire ja päätökset työllisyysalueiden järjestämismallista tulisi tehdä kuntien ja kaupunkien valtuustoissa vielä ennen kesälomia. Tämän jälkeen jatkuu valmistelu lain edellyttämästä palvelusuunnitelmasta, josta on tehtävä päätökset sekä tarvittavat sopimukset syksyn aikana 31.10.2023 mennessä. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta ja palvelusuunnitelmaa koskevat ilmoitukset on jätettävä TEM:lle viimeistään 31.10.2023.

Kysymykset kaupunkien ja kuntien hallituksille asian käsittelyä varten:

- 1. Työvoimapalveluiden järjestämismalli: Onko järjestämismalli koko maakunta vai kahden järjestäjän malli?**
- 2. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu: Onko vastuukunta vai kuntayhtymä, jos vastuukunta, niin kuka/mikä?**
- 3. Jätetäänkö järjestämismalli päättämättä ja näin ollen odotetaan valtioneuvoston perälautaa?**

Taustaksi kysymyksiin:

Kysymys 1.: Järjestämismalli: Onko järjestämismalli koko maakunta vai kahden järjestäjän malli

TE24 palvelut -uudistusta koskeva laki säättää Järjestämisvastuusta (12 §) seuraavaa

- Kunta voi järjestää kunnan vastuulle kuuluvat työvoimapalvelut itse, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä.
- Jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (työllisyysalue) yhden tai useamman kunnan kanssa niin, että työvoiman määrä on vähintään 20 000.
- Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Päijät-Hämeessä vaihtoehdot voivat käytännössä olla:

1. Koko maakunnan laajuinen työllisyysalue, jossa Lahti toimii järjestäjänä kysymyksessä 2. esitettyjen järjestämisvastuuvaihtoehtojen puitteissa.
2. Kahden järjestäjän malli (ns. reikäleipä), jossa Lahti muodostaa yksin toisen työllisyysalueen ja yhdeksän kuntaa toisen työllisyysalueen valitsemansa kunnan toimiessa järjestäjänä. Reikäleipämallissa tarkoituksena on tuottaa henkilöpalvelut erikseen, mutta kaikki muu on tarpeen toteuttaa yhdessä, jotta ratkaisu palvelee maakuntaa parhaalla mahdollisella tavalla.

Tällä hetkellä valmistelua on tehty vaihtoehdon 2. pohjalta siten, että Lahti toimisi työllisyyspalveluiden järjestämistä vastuussa omille henkilöasiakkailleen, mutta muilta osin työllisyysalueet tuottavat yhteistyössä tai tekevät sopimuksellisesti yhteistyötä (valmisteluvaiheessa on tuotu esiin yhteistyö mm. hankintojen, TE-palveluihin liittyvien työnantaja- ja yrityspalveluiden, koto-palveluiden, viestinnän jne. osalta). Tässä mallissa kaksi työvoimaviranomaisena toimivaa aluetta sopivat yhteisistä käytännöistä myös yhdyspintojen osalta, pitäen sisällään yhteistyön mm. HVA:n, TYP:n, oppilaitosten ja koulutustoimijoiden, Kelan ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kysymys 2.: Järjestämistä vastuussa: Onko vastuukunta vai kuntayhtymä, ja jos vastuukunta, niin kuka ja mikä?

Järjestämistä vastuussa määrätty sen mukaan mitä asiasta säädetään Kuntalaissa (8 §)

- Viranomaiselle kuuluvaa toimivaltaa käyttää kuntalain mukaan järjestämistä vastuussa oleva taho eli yhteistoiminnassa järjestetyissä palveluissa vastuukunta tai kuntayhtymä.
 - Vastuukuntamallissa palveluiden järjestämisestä sovitaan työllisyysalueen kuntien kesken ja yksi kunta toimii vastuukuntana työvoimaviranomaisena.
 - Kunnat voivat myös perustaa kuntayhtymän, joka toimii työvoimaviranomaisena.

Kysymys 3.: Jätetäänkö järjestämismalli päättämättä ja näin ollen odotetaan valtioneuvoston perälaudata?

Perälaudalla tarkoitetaan sitä, että viime kädessä Valtioneuvostolla on päätöksentekooikeus. Toisin sanoen valtioneuvosto viime kädessä päättää työllisyysalueen muodostamisesta tai kunnan kuulumisesta tiettyyn työllisyysalueeseen, jos kunta, jonka työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, jää ilman poikkeuslupaa työllisyysalueen ulkopuolelle.

Valtioneuvosto päättää samalla kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet. Asianomaisten kuntien on käynnistettävä yhteistoimintasopimusten muutosmenettelyt välittömästi

Valtioneuvosto voi tehdä em. päätöksen myös mm., jos kunta tai työllisyysalue ei muutoin täytä 12 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä. Näistä edellytyksistä Päijät-Hämeessä on otettava huomioon työllisyysalueen muodostumista koskeva edellytys: Työllisyysalueen tulee muodostaa alueellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Toisin sanoen, mikäli alueella päädytään kahden työllisyysalueen malliin, voi valtioneuvosto käyttää edellä mainittua perälaudata ja päättää, että malli ei sille käy. Tällöin valmisteltuna tulisi olla vaihtoehto B, yhden työllisyysalueen malli.

Lopuksi

Siirtyvissä tehtävissä on erilaisia kokonaisuuksia, joista lakisääteiset palvelut tulee toteuttaa viranomaistyönä. Työllisyysalueet ovat ennen kaikkea työllisyysviranomaisia ja tehtävien siirto paikallistasolle mahdollistaa kuntien toiminnan nivomisen tiukemmin työllisyysalueelle. TE24-uudistus on erilainen kuin HVA-uudistus, koska tämä on ensimmäinen kerta, kun tehtävät tulevat lain nojalla kuntien vastuulle ja saman lain nojalla tehtävät siirretään yksittäiseltä kunnalta pois, mikäli kunta ei täytä vaadittua 20 000 työllisen alarajaa.

Valmistelun lähtökohtana on mahdollistaa aidot lähipalvelut niin henkilö- kuin yrittäjäasiakkaille ja näin ollen myös nostaa koko maakunnan profiilia. On tärkeää ajatella asiaa molempien asiakasryhmien tarpeiden mukaan. Vuoden 2025 alussa astuu lisäksi voimaan kotoutumislain uudistus (KOTO24 -uudistus), jonka myötä kotouttaminen ja vieraskieliset palvelut siirtyvät entistä tiukemmin kuntien vastuulle.

4.5.2023

Teemu Kinnari

Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumin puheenjohtaja

Lisätietoa tarvittaessa:

projektikoordinaattori Susanna Hietala (susanna.hietala@hollola.fi), p. 044 480 1198

projektipäällikkö Hanna Raaska (hanna.raaska@lahti.fi), p. 044 482 6880

Taustaksi:

- TE-palvelut 2024- ja KOTO24- uudistus Toimeenpanon käsikirja, osa 1:[PowerPoint-esitys \(kuntaliitto.fi\)](#)
- ELYn tekemät laskelmat Päijät-Hämeen osalta (ks. liittet).
 1. Lahti
 2. Päijät-Häme
 3. Päijät-Häme ilman Lahtea